

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 278/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

448/2010. (X. 13.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) [jogi képviselője (...)] **panaszos**¹ 2010. április 7-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2010. október 13-án – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – tartott zárt ülésén született **állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos jogi képviselője útján 2010. április 7. napján a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) IX. Kerületi Rendőrkapitányságon terjesztette elő panaszát, melyet a jogi képviselő ez irányú indítványára a rendőrség tett át a Testülethez 2010. június 30-án.

A panasz szerint a panaszos 2010. április 6-án 15 óra 30 perckor leparkolt a Budapest IX. kerületi Mester utca és Liliom utca sarkán. A gépkocsi szélvédőjén ki volt helyezve egy mozgássérült parkolási engedély, mert a panaszos előzőleg az engedély tulajdonosát, a nagymamáját szállította. A panasz szerint az autóból kiszállt a panaszos, illetőleg az autó hátsó üléséről kiszállt a barátnője is, majd 15 óra 45 perckor, amikor a gépjárműbe kívántak visszaszállni, rendőrök léptek oda hozzájuk. A rendőrök megkérdezték, hogy kié az autó és kié a parkolási engedély, illetve elkérték az okmányaikat is, melyeket a panaszos és barátnője átadott.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos elmondta, hogy a nagymamája a környéken van és nemrég szállt ki az autóból. A panaszos felajánlotta, hogy felhívja telefonon, azonban azt a nagymája nem vette fel. A panasz szerint a rendőrök megkérdezték, miért kell a nagymamát szállítani, mire a panaszos azt válaszolta, hogy beteg és megkérte, hogy vigye be a kórházba. A panaszos szerint erre a rendőrök azt válaszolták, hogy majd hívnak mentőt. A panaszos szerint nem méltó az intézkedő rendőrökhöz, hogy egy ilyen témában ilyen megjegyzést tegyenek.

Az adatok felvétele után a rendőrök közölték, hogy a panaszost beviszik a kerületi rendőrkapitányságra. A helyszínen maradt két civil ruhás rendőr látta a 16 óra 30 perckor megérkező nagymamát és beszéltek is vele, aki elmondta, hogy hiába hívta az unokáját, nem ment érte, és ezért sétált ide és azt is, hogy tőle szállt ki és szüksége lenne rá. A civil ruhás rendőrök felvették a nagymama adatait is.

A panaszos jogi képviselője hangsúlyosan sérelmezi, hogy a panaszossal a későbbiekben közölt gyanúsítás ezeket a tényeket nem tartalmazza vagy azok ettől merőben eltérő módon lettek rögzítve. A panasz szerint súlyosan sérültek a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szabályai.

A panasz megjegyzi, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-a szabályozza az előállítást, így feltételezni tudják csak, hogy az előállításra az (1) bekezdés a) pontja alapján került sor – tekintettel arra, hogy az előállításról semmi nemű okiratot nem adtak át a részükre, még a jogi képviselő határozott kérése ellenére sem. A panasz arra is utal, hogy a hivatkozott jogszabályhely (3) bekezdése szabályozza az időtartamot. E szerint a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani, ami jelen esetben 15 óra 45 perc volt, így a 8 óra 23 óra 45 perckor lejárt. Biztosít ugyan a törvény lehetőséget a hosszabbításra, ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja, azonban erről sem kaptak ún. egyszerűsített határozatot. A jogi képviselő szerint érthetetlen és elfogadhatatlan az, hogy mi indokolta az ilyen tartamú fogvatartást, mert – álláspontja szerint – az ügy súlya bizonyosan nem. A jogi képviselő arra is kitér, hogy ő 19 óra 20 perctől várakozott a kapitányságon, a jelenlétét a szolgálatot teljesítő objektum őr jelezte a vizsgálónak és az ügyeletes tisztnak is, tehát tudtak róla. Ugyanakkor 24 órakor jelezte az ügyeletes tisztnak, hogy panasszal kíván élni, tekintettel arra, hogy lejárt a nyolc óra és nem történt semmi sem az ügyben. Egyúttal megjegyezte, amit a több órás várakozása során volt ideje megfigyelni, hogy a kapitányságon szolgálatot teljesítő rendőrök olyan elfoglaltságokat végeztek, amelyek nem feltétlenül képezték volna akadályát annak, hogy a panaszos ügyében eljárjanak, így feleslegesen várták a jogi képviselőt, illetőleg tartották fogva a panaszost.

Hangsúlyosan kifogásolja a jogi képviselő, hogy az előállításról határozott kérése ellenére semmiféle okiratot nem kaptak, annak ellenére, hogy az Rtv. az igazolás kiállítását kötelezően írja elő.

Azt is kifogásolják, hogy – jóllehet a panaszos jelezte, hogy nem érzi jól magát és kérne egy szelet kenyeret vagy kockacukrot – a panaszos nem részesült határidőben ételmezésben. Este 23 óra körül, tehát a fogvatartás 7. órájában a jogi képviselő határozott kérésére kapott a panaszos konzervet.

A panasz összességében kifogásolja az intézkedés szakszerűségét és objektivitását. Így különösen az előállítás szükségességét, jogosságát és indokoltságát, továbbá az előállítás időtartamának szükségszerűségét és jogosságát, valamint a nem megfelelő bánásmódot és ellátást – egyúttal kéri az ügyben a Testület vizsgálatát.

II.

A Testület részére az Országos Rendőrfőkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatát útján megküldött panaszhoz, a rendőrség az ügyben rendelkezésre álló valamennyi iratot mellékelte. Ebből az alábbiak állapíthatók meg.

1) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Alosztály vezetőjének összefoglaló jelentéséből kiderül, hogy a panaszossal szemben a helyszíni intézkedéseket a rendőrség ezen egységének állományába tartozó rendőrök folytatták le.

2010. április 6-án 8 órától 20 óráig az Akció Alosztály munkatársai az ORFK által elrendelt Közbiztonsági Háló program keretében hajtottak végre fokozott közterületi ellenőrzést. Ennek során 15 óra 33 perckor felfigyeltek arra, hogy a Budapest, IX. kerület Liliom utca és Mester utca kereszteződésében a „Várakozni tilos!” tábla hatálya alatt leparkol a panaszos személygépkocsija, melynek vezetőülésétől egy fiatal férfi, jobb első üléséből pedig egy fiatal nő szállt ki. A jelentés szerint a rendőrök észlelték, hogy a gépkocsit vezető férfi (a panaszos) az ajtó becsukása előtt a műszerfalra kihelyez egy mozgássérültek számára kiállított parkolási engedélyt. Ezt követően a panaszos a társaságában tartózkodó hölgygel bement az utcában található utazási irodába.

A két személy kb. 10-12 perces ügyintézését követően az utazási irodából kijött és a gépkocsiba vissza kívántak szállni. A rendőrök ekkor igazoltatták őket. Az igazoltatás során az intézkedők kérdésére a gépkocsit vezető panaszos elmondta, hogy a mozgássérült kártya nagymamája nevére került kiállításra. Az intézkedő rendőrök érdeklődtek a kártya használatának jogosságáról, ezért megkérdezték, hogy jelenleg hol tartózkodik a használatára jogosult személy, abból a célból, hogy megállapítsák, vagy egyértelműen kizárják a közokirat-hamisítás gyanúját.

Az intézkedés alá vont panaszos azt nyilatkozta, hogy a beteg nagymamája a közelben van, azonban ennek pontos helyét megjelölni nem tudta. Intézkedés közben az intézkedők engedélyével több alkalommal hívást kezdeményezett, majd ennek során sikerült elérnie nagymamáját, akit megkért, hogy fáradjon a helyszínre. A panaszos állítása alapján – miszerint a nagymama a közelben tartózkodik – a rendőrök a panaszossal együtt várakoztak a helyszínen. Kb. 1 óra elteltével befejezték a várakozást és a panaszost a szükséges felvilágosítást követően közokirat-hamisítás megalapozott gyanúja miatt elfogták, és előállították BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságra. Az előállítást két fő hajtotta végre, míg további két rendőr a helyszínen maradt és megvárta a panaszos nagymamáját, aki 16 óra 35 perckor megérkezett és azután igazoltatták. Az igazoltatás során meghallgatták korábbi tartózkodási helyére vonatkozóan. Ennek kapcsán elmondta, hogy a Budapest, IX. kerület Kálvin téri református templomban volt, itt hívta fel unokája és kérte, hogy jelenjen meg a Budapest, IX. kerület Mester utca és Liliom utca kereszteződésében. Tekintettel arra, hogy mozgássérült, kb. 1 órát vett igénybe, amíg a templomtól a helyszínre gyalogosan megérkezett. A helyszínen várakozott még a rendőrökkel a gépkocsiban korábban utazó

hölgy, akivel szemben a rendőrök személyes szabadságot korlátozó intézkedést nem fogantatosítottak. Részére a szükséges jogi tájékoztatást megadták, ezt követően eldönthette, hogy a helyszínen marad, vagy a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságon várakozik a panaszosra.

A jelentés szerint a rendőrök az intézkedést az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján hajtották végre, kényszerítő eszközt nem alkalmaztak, „eljárásuk során a szükséges és elvárt empátián jóval túlmutató módon jártak el, tekintettel a huzamosabb várakozásra”. A jelentés azt is megjegyzi, hogy ezzel szemben a rendőrök nyilatkozata alapján a panaszos lekezelő, gúnyos módon kommunikált és viselkedett.

Az összefoglaló jelentés rámutat, hogy az a tény, miszerint a fenti helyszínen történő megálláskor az Audi gépkocsiban nem utazott a mozgássérült kártya használatára jogosult személy, továbbá a panaszos hívására kb. egy óra elteltével tudott csak megérkezni a Kálvin téri templomból, megalapozottá tette a gyanút a közokirat-hamisítás bűncselekményére. Végző soron pedig megállapítja, hogy a fentiek alapján a rendőrök intézkedése jog- és szakszerű volt, figyelembe véve az arányosság követelményét is.

2) A panaszos elfogásáról készült jelentés megállapítja, hogy a panaszossal szemben az Rtv. 29.§ (1) bekezdése alapján igazoltatásra, a 31.§ (1) bekezdése alapján a személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálására, továbbá a 33.§ (1) bekezdés a) pontja szerint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogásra került sor. A parancsnoki kivizsgálás az intézkedést jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak minősítette.

3) Az intézkedő rendőrök az eljárásról külön jelentést is készítettek. E szerint a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Alosztály munkatársai a „Közbiztonsági Háló” néven elrendelt akcióban vettek részt, amikor 2010. április 6-án 15 óra 33 perckor a Budapesten, a IX. kerület Liliom utcában közlekedtek szolgálati gépkocsijukkal. A Liliom utca és Mester utca kereszteződéséhez érve észlelték, hogy a kereszteződéstől jobb kézre eső éjjel-nappali üzlet előtt a várakozni tilos jelzőtábla utáni területre érkezve éppen szabálytalanul leparkol a panaszos gépkocsija, amelyből a bal oldali vezető ülésből egy férfi, míg jobb oldali első utas üléséből egy hölgy szállt ki a megállást követően. A panaszos a járműből történő kiszállást megelőzően egy kék színű igazolványt helyezett el a jármű bal oldali részén a szélvédő mögé, majd a gépkocsit bezárta és a jobb oldali ülésből kiszálló hölgygel együtt a közeli utazási irodába mentek. A szóban forgó igazolvány színéről, és méretéről vélelmezték, hogy egy mozgásában korlátozott személy részére kiállított parkolási igazolvány, viszont a fenti gépkocsiból egy olyan személy sem szállt ki, akiről feltételezhető lett volna, hogy mozgásában korlátozott.

Fentiek alapján a rendőrök a szolgálati gépkocsival félreálltak és megfigyelés alá vonták a fenti gépkocsit, illetve az utazási irodát ellenőrizve azt, hogy esetleg onnan fog olyan személy érkezni a gépkocsihoz, aki mozgásában korlátozott. A figyelés során 15 óra 45 perc körüli időben észlelték, hogy a fenti utazási irodából a korábban említett férfi és hölgy kilép, majd gyalogosan a fenti gépkocsihoz indulnak. A járműhöz érve a hölgy a gépkocsi jobb oldali ajtajához lépett, míg a férfi a bal oldali ajtóhoz lépve éppen a gépkocsit nyitotta ki. Ekkor a járműhöz lépve igazolásra szólították fel a panaszost és a társaságában lévő hölgyet, amelynek a náluk lévő személyi igazolvánnyal tettek eleget.

A helyszínen a panaszt kérdőre vonták, hogy kinek a nevére van kiállítva a szóban forgó parkolási igazolvány, illetőleg milyen indokkal, jogon használta azt a gépkocsival történő parkolás során. A panaszos erre azt válaszolta, hogy az igazolvány nagymamája nevére van kiállítva, és mivel ő érte érkezett, őt fogja szállítani, ezért használta a fenti parkolási igazolványt. Ekkor felszólították, hogy a fenti igazolványt vegye ki a gépkocsiból és adja át ellenőrzésre, de ennek többszöri felszólításra sem volt hajlandó eleget tenni. Ekkor az egyik intézkedő rendőr az igazolványt kivette a gépkocsi szélvédője mögül, ellenőrizte és megállapította, hogy az igazolványt a panaszos nagymamája részére állították ki.

A helyszínen közölték a panaszossal, hogy több szemtanúja is van annak, hogy a gépkocsival történt parkolást követően a fenti utazási irodába mentek, majd onnan pár perc elteltével visszamentek a gépkocsihoz, majd távozni akartak, de ekkor rendőri intézkedés alá lettek vonva. A panaszos továbbra is fenntartotta korábban tett állítását, még azt is hozzá téve, hogy nagymamája itt az egyik közeli lakóházban, de konkrét utcát, házszámot nem közölt, ellenben megjegyzéseket tett a rendőri intézkedésre, sérelmezte, hogy úgy kezelik a rendőrök, mint egy bűnözőt.

A panaszt és barátnőjét a helyszínen ellenőrizték a Körözési Információs Rendszerben, majd közölték a panaszossal, hogy mivel bűncselekmény elkövetésén lett tetten érve és elfogva, ezért a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságra elő fogják állítani. Erre a panaszos közölte, hogy nagymamája súlyos beteg, a segítségére van szükség, mivel elmondása szerint gerincsérült. Ekkor felszólították, hogy állításának igazolása végett hívja fel nagymamáját, és kérje meg, hogy fájjon a helyszínre, vagy közölje a rendőrökkel, hogy jelenleg hol tartózkodik, hogy odamehessenek a panaszos állítását ellenőrizni. Ennek eleget téve a panaszos a nála lévő mobiltelefonon felhívott valakit, majd annyit mondott, hogy a nagymamája azt közölte vele, hogy odajön az intézkedés helyszínére. Kérdésre ismételtelen nem tudta megmondani, hogy nagymamája pontosan hol tartózkodik, és mikor fog a helyszínre érkezni, azt állította, hogy nagymamája nem mondta meg neki. A jelentés ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy 15 óra 50 perc és kb. 16 óra 25 perc közötti időben a panaszos kb. 3-4 alkalommal hívott fel egy ismeretlen személyt, amivel kapcsolatban azt nyilatkozta, hogy nagymamájával beszélt, de egy alkalommal sem nem tudott választ adni arra, hogy nagymamája pontosan hol tartózkodik és miért tart neki ennyi ideig a helyszínre érkezni, ha a közelben tartózkodik. Arra sem volt hajlandó, hogy nagymamáját felhívva, a telefont átadja a rendőröknek, hogy ők egyeztethessenek vele, továbbá a nagymama telefonszámát sem volt hajlandó részükre megadni. Magatartásából a rendőrök számára vélelmezhető volt, hogy nagymamája nem tartózkodik a közelben.

A rendőrök ekkor közölték a panaszossal, hogy a továbbiakban elő fogják állítani a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságra, míg nagymamáját két kollégájuk a helyszínen megvárja, és amennyiben szükséges részére mentőt fognak hívni. A panaszos társaságában tartózkodó hölggyel pedig közölték az intézkedés okát, továbbá azt, az ügyben feltételezhetően tanúként ki lesz hallgatva, amit megértett, de közölte, hogy ő ebből az egészből ki akar maradni. A panaszt ezt követően előállították a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahol az ügyeletes tisztnak sérülés- és panaszmentesen átadták.

Az előállítás közben, kb. 16 óra 35 perc körüli időben a helyszínen maradt rendőrök telefonon arról tájékoztatták kollégáikat, hogy a helyszínen megjelent a panaszos nagymamája, aki kérdésre elmondta, hogy nagy szüksége van a panaszos segítségére a közlekedésben, mivel mozgásában korlátozott személy. Kérdésre közölte, hogy éppen a Kálvin téri református

templomban volt, amikor unokája (a panaszos) telefonon felhívta és megkérte arra, hogy jöjjön oda az intézkedés helyszínére. Ő ekkor gyalogosan a Kálvin téri református templomtól a helyszínre ment. Még azt is közölte, hogy a panaszossal azt volt megbeszélve, hogy a templomnál találkoznak, majd onnan elviszi őt a MÁV Kórház Szemészeti Osztályára. Ezután közölte, hogy nem kér orvosi segítséget, nem kéri mentő hívását a helyszínre, majd a panaszos társaságában tartózkodó hölgy elszállította.

A jelentés rögzíti, hogy a megállapítottak alapján a cselekmény alkalmas visszaélés okirattal bűncselekmény megállapítására, amely miatt büntető feljelentést tesznek a panaszos ellen.

III.

Az Rtv. 93. § (1) bekezdése értelmében „a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni”. A tárgybeli esetben a panasz – Testülethez történő – előterjesztése jelentősen meghaladta a törvényben előírt 8 napos határidőt. Ugyanakkor a Testület – korábbi gyakorlatának megfelelően – vizsgálta, hogy a panaszos mikor szerzett tudomást a panaszjogról, azon belül is a Testülethez fordulás lehetőségéről. A vizsgálat során megállapítható volt, hogy a panaszos panaszjogot érintő felvilágosítása az erre vonatkozó kifejezett törvényi előírás ellenére az intézkedéseket követően nem történt meg, mint ahogyan az is, hogy a Testülethez fordulás lehetőségéről is csak a jogi képviselőhöz intézett, 2010. június 1-jén kelt levélben adott a Rendőrség felvilágosítást. Az ennek kézhezvételétől, azaz a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a jogi képviselő élt a Testülethez fordulás lehetőségével. Erre figyelemmel a Testület a panasz befogadásáról és annak érdemi vizsgálatáról döntött.

A panasz alapvetően kifogásolja az előállítás szükségességét, jogosságát és indokoltságát, továbbá az előállítás időtartamának szükségszerűségét és jogosságát, valamint a nem megfelelő bánásmódot és ellátást – egyúttal kéri az ügyben a Testület vizsgálatát.

A Testület megállapította, hogy a panaszos által kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszos emberi méltósághoz, tisztességes eljáráshoz és személyes adatok védelméhez való alapvető jogait, továbbá a személyi szabadságát, valamint panaszjogát.

Az alábbiakban a Testület a rendőri intézkedések panaszos által kifogásolt elemeit, azok jogszabályi háttérét és jogszerűségét – alapjogi szempontból – külön pontokban vizsgálta.

1) A Testületnek mindenekelőtt azt kellett egyértelműen tisztáznia, hogy van-e hatásköre a panasz egyes részeinek elbírálására, a panasz ugyanis hangsúlyosan foglalkozik azzal, hogy a panaszossal az alapos gyanú közlése milyen módon és tartalommal történt meg, illetve mik kerültek a kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvbe.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében: „Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

A Testület a felsorolt fejezetekben konkrétan rögzített rendőrségi kötelezettségeken és jogosítványokon túl az Rtv. IV. fejezetében foglalt 11. § (1) bekezdésén keresztül [a „rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”] vizsgálati körébe vonja a rendőri fellépésre vonatkozó, a megjelölt körön túli szabályokat is. Azonban a Testület töretlen gyakorlata szerint ezt a kiterjesztést csak azon esetekre lehet alkalmazni, amelyre egyéb, speciális jogorvoslat nem áll rendelkezésre. A Testületnek tehát a hatáskör kérdésénél azt kellett vizsgálnia, hogy a panaszolt körben a panaszos rendelkezésére áll-e olyan jogorvoslati lehetőség, amely a Testület hatáskörét kizárja. A Be. IX. fejezetének IV. címe biztosítja a panaszjogot a nyomozás során. A panaszos az őt érintő határozattal szemben a Be. 195. §-a, a nyomozó hatóság intézkedése, illetve annak elmulasztása miatt a Be. 196. §-a alapján tud panasszal élni. Ezek alapján panasznak van helye magával a gyanúsítással szemben is.

A fentiek szerint megállapítható, hogy a Testületnek az ügyészséghez telepített kontroll esetén hatásköre kizárt, így a Testület a panasznak ebben a részében (a gyanúsítás közlése, tartalma és a jegyzőkönyvezés) nem foglalt állást.

2) A konkrét ügyben a rendőrség intézkedési kötelezettségével összefüggésben a Testület az alábbiakra hívja fel a figyelmet.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak”. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése szerint: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”.

A panaszolt esetben a Testületnek nem volt oka kételkedni abban, ami a rendőrségi iratokban szerepel, miszerint a rendőrök azt észlelték, hogy a panaszos a mozgássérült várakozási engedélyt a gépkocsi szélvédőjén elhelyezi (a dolgon érdemben az sem változtatna, ha azt – a panaszos verziója szerint – ott már korábban elhelyezték volna). Egyúttal az is nyilvánvaló volt a rendőrök számára, hogy mozgássérült személy láthatóan nem közlekedett a gépjárművel a szóban forgó megálláskor, így megalapozottan következtethettek arra, hogy fennállhat az engedély használatával kapcsolatos valamiféle visszaélés, jogosulatlan felhasználás – intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja. A Testület ezzel összefüggésben emlékeztet a korábbi ügyekben már széles körben alkalmazott gyakorlatára, miszerint a jogsértésnek (legyen az akár bűncselekmény, akár szabálysértés) intézkedéshez szükséges mértékű gyanúja nem kell, hogy elérje a büntetőeljárási értelemben vett gyanú szintjét ahhoz, hogy a rendőr intézkedést kezdeményezhessen.

A Testület a panaszolt ügyben úgy tekintette, hogy az eset összes körülménye alapján a rendőrség intézkedési kötelezettsége mindenképp fennállt, az intézkedés semmiképpen sem tekinthető indokolatlannak, így ez nem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

3) A panaszost a rendőrség igazoltatta és adatait rögzítette.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint: „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”. Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése pedig előírja, hogy: „az igazoltatás során rögzíteni kell - ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják - az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát”.

A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a panaszos igazoltatása mind a közrend védelme, mind a bűnüldözési célból megalapozottan történt, egyúttal megalapozottan került sor adatainak rögzítésére is a további eljárás céljából, ezért az intézkedés a panaszos személyes adatok védelméhez való alapvető joga nem sérült.

4) A panaszost a rendőrség, mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt elfogta és előállította.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja szerint „a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”. A Testület – részben visszautalva a III. 2) pontban írtakra – úgy foglalt állást, hogy a rendőrök megalapozottan következtethettek arra, hogy fennállhat az engedély használatával kapcsolatos valamiféle visszaélés, jogosulatlan felhasználás gyanúja. Látható volt ugyanis a számukra, hogy mozgássérült személy nem közlekedett a gépkocsival, egyúttal megvárták, míg a panaszos és a társaságában tartózkodó személy a gépkocsihoz visszatérnek és mozgássérült személy ekkor sem volt a társaságukban. A rendőrök kérdezőssel, valamint az engedély szemrevételezésével is megbizonyosodtak arról, hogy az engedély használatának jogosultja nem tartózkodik a helyszínen (azaz nem hozták oda a gépkocsival és nem is érte jöttek, ugyanakkor a megálláshoz az engedélyt felhasználták).

A Testület – hatásköre hiányában – semmilyen módon nem jogosult a cselekmény büntetőjogi értékelésére, kizárólag abban a vonatkozásban, hogy a rendőrség az eset összes körülményei alapján megalapozottan feltételezi-e azt, hogy bűncselekmény elkövetéséről van szó. **A konkrét esetben – a Testület álláspontja szerint – a rendőrség a rendelkezésére álló információk alapján helytállóan hivatkozott az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti előállítási okra. Az alkalmazott intézkedés arányossága kapcsán a Testület rámutat arra, hogy az Rtv. 33. § (1) bekezdés szerinti előállítási okok esetében a rendőrségnek nincs módja mérlegelni [ellentétben a (2) bekezdés szerinti előállítási okokkal], az előállítást az Rtv. kötelező érvénnyel írja elő. Erre figyelemmel a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadságát a rendőrség jogszerűen korlátozta magával az elfogással és az előállítással.**

5) A panaszos hangsúlyosan sérelmezte, így a Testület külön is értékelte az előállítás időtartamát, annak körülményeit, valamint az Rtv. által az előállítással összefüggésben előírt garanciális rendelkezések érvényesülését.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése előírja, hogy: „A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés

kezdetétől kell számítani”. A (4) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy „Az előállított szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani”.

A panaszolt ügyben rendőrség a panasz áttételéről szóló levelében a panaszt úgy küldte meg a Testület részére, hogy ahhoz mellékelte „az ügyben rendelkezésre álló iratokat”. Ezek között azonban nem található meg olyan okirat, amit a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányság állított volna ki az előállítás időtartamáról (igazolás), mint ahogyan nem található meg olyan irat sem, mely az előállítás időtartamának meghosszabbításáról rendelkezett volna. A Testület – erre figyelemmel – elfogadta a jogi képviselő azon előadását, hogy az előállítás időtartama meghaladta a 8 órát, valamint ezeket az iratokat többszöri határozott kérdésük ellenére sem volt hajlandó a rendőrség kiállítani.

A panaszossal szemben 15 óra 45 perckor intézkedtek és a jogi képviselő állítása szerint az előállítás 8 órás időtartama 23 óra 45 perckor letelt, a jogi képviselő (aki 19 óra 20 perctől a kapitányságon tartózkodott) pedig 24 órakor jelezte, hogy az előállítás lehetséges időtartama letelt és panasszal kíván élni a tapasztaltak miatt. Mivel a rendőrség nem bocsátott a Testület rendelkezésére olyan bizonyítékokat, amelyek ezt cáfolták volna, ezért a Testület a panaszban foglaltakra hagyatkozott és elfogadta az ott leírtakat.

A Testület – korábbi gyakorlatának megfelelően – kiemelt jelentőséget tulajdonít az előállítással összefüggésben megfogalmazott garanciális rendelkezéseknek. A személyes szabadság korlátozása a Testület álláspontja szerint az egyik súlyosabb alapjog-korlátozás, amely a rendőri intézkedésekkel összefüggésben felmerülhet, ezért annak indokoltságával, okszerűségével és jogszerűségével összefüggésben az eljárási garanciák fokozott érvényre juttatása mindenképpen indokolt.

Az Alkotmánybíróság a 66/1991. (XII. 21.) AB határozatban megállapította: a személyes szabadság alkotmányos alapjogát törvény – a büntető jogszabály – az Alkotmány megengedő rendelkezése folytán korlátozhatja. A személyes szabadságnak jogszerű („törvényes”) elvonása is okozhat alaptalan sérelmet. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányszerűnek, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos.

A 13/2001. (V. 14.) AB határozat rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság az alapjogi korlátozást akkor tekinti indokoltnak, ha az valamely más alapvető jog biztosítása vagy alkotmányos cél érdekében történik. Az Alkotmánybíróság a 13/2003. (IV. 9.) AB határozatban pedig rámutatott arra, hogy a személyi szabadság szükséges és ezen túlmenően arányos korlátozására alkotmányos cél elérése érdekében általában akkor kerülhet sor, ha azt a korlátozással érintett személy jogsértő magatartása vagy cselekménye, illetőleg kényszerítő ok vagy nyomós közérdek alátámasztja, illetve indokolja.

A Testület rámutat, hogy az Alkotmánybíróság a személyi szabadság jogának korlátozásával kapcsolatban vizsgálta az Rtv. vonatkozó rendelkezéseit és a 65/2003. (XII. 18.) AB határozatában megállapította, hogy az előállítás és az őrizetbe vétel eljárási rendjét meghatározó rendelkezések megfelelnek a személyi szabadság átmeneti korlátozásához szükséges alkotmányos követelményeknek. (ABK 2003. december 900., 910.). Ezeket a törvényben meghatározott intézkedéseket a közrend és a közbiztonság védelméhez fűződő közérdek indokolja, és az teszi szükségessé, hogy az érintett személyek a hatósággal való együttműködésre készséget nem mutatnak. Például a személyazonosság megállapításával

összefüggő jogkorlátozás (előállítás és fogva tartás) kapcsán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a korlátozás indokoltsága mindaddig fennáll „amíg az alkotmányosan elfogadható cél (...) folyamatban van”.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése kiemeli, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával (arányos eljárás). Ugyanakkor az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület megállapította, hogy súlyosan sérült a panaszos személyes szabadsága, továbbá a tisztességes eljáráshoz fűződő joga azáltal, hogy előállításának időtartama meghaladta a törvényben előírt 8 órás időtartamot, egyúttal pedig annak meghosszabbítása (amennyiben arra egyáltalán hivatalosan sor került) nem a törvényben előírtak szerint, alakszerű határozat mellőzésével történt.

A Testület az Rtv. fent idézett 15. §-ának (1) bekezdéséből kiindulva vizsgálta a fogvatartás időtartamának arányosságát is. A Testület álláspontja szerint – hagyatkozva a panaszos jogi képviselőjének állításaira – a panaszos meglehetősen hosszú előállítása időtartamának túlnyomó része alatt semmifajta érdemi eljárási cselekmény nem történt az ügyében, ezért az előállítás túlnyomórészt céltalan volt. A Testület korábbi gyakorlatára hivatkozva azt sem tartja elfogadhatónak, ha a szükségesnél hosszabb időtartamú fogvatartás a rendőrség személyi, szervezeti vagy munkaszervezési hiányosságaira vezethető vissza – figyelemmel a szabadságelvonás súlyosan jogkorlátozó jellegére, amely hasonló – hangsúlyozottan nem objektív – körülmények miatt nem elfogadható. A Testület közbevetőleg jegyzi meg, hogy önmagában az állítólagos bűncselekmény tárgyi súlya sem indokol ilyen időtartamú szabadságelvonást.

Erre figyelemmel a Testület a panaszos fogva tartásának időtartamát önmagában is aránytalannak és ezért jogsértőnek tartja.

A panaszos kifogásolta, így a Testület vizsgálta az előállítás körülményei körében a panaszos étkeztetését is. A panaszban az szerepel, hogy a panaszos csak a fogvatartás 7. órájában kapott ételmezt, holott már a cellában való elhelyezésekor jelezte, hogy nem érzi jól magát és ételmezt kér. Hasonlóan az egyéb igazolások hiányához, a rendőrség nem dokumentálta, hogy a panaszos 5 órát meghaladó fogvatartása esetén ételmezést kér.

A Testület megjegyzi, hogy az előállítottak ételmezését illetően a 26-326/3/2006. számú, az Országos Rendőr-főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevélhez mellékelte tájékoztató tartalmaz iránymutatást. Az iránymutatás szerint öt órát meghaladó tartalmú fogvatartás esetén igénybe vehető ételmezés.

A Testület ezért – elfogadva a panaszos állítását – megállapította a panaszos emberi méltóságának sérelmét, az étkeztetés dokumentálásának elmaradása miatt pedig a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét. A fent írtak szerint felhívja a Testület a rendőrség figyelmét az étkezés előírt időtartamának betartására és az étkeztetés megtörténtének (időpont feltüntetésével és a fogvatartott aláírásával történő) pontos és visszakövethető dokumentálására.

6) A panaszjog érvényesülésével összefüggésben a vizsgálat során megállapítható volt, hogy a panaszos panaszjogot érintő felvilágosítása az erre vonatkozó kifejezett törvényi előírás ellenére az intézkedéseket követően nem történt meg, mint ahogyan az is megállapítható volt, hogy a Testülethez fordulás lehetőségéről is csak a jogi képviselőhöz intézett, 2010. június 1-jén kelt levélben adott a rendőrség felvilágosítást. Az ennek kézhezvételétől, azaz a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a jogi képviselő élt a Testülethez fordulás lehetőségével.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint: „Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről”.

A Testület a hivatkozott jogszabályi rendelkezés sérelme miatt a panaszos panaszjogának sérelmét állapította meg, mivel a mulasztás következtében a panaszjog gyakorlása késedelmet szenvedett.

VII.

A Testület szerint súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsága, továbbá a tisztességes eljáráshoz fűződő joga azáltal, hogy előállításának időtartama meghaladta a törvényben előírt 8 órás időtartamot, egyúttal pedig annak meghosszabbítása (amennyiben arra egyáltalán hivatalosan sor került) nem a törvényben előírtak szerint-történt. A Testület a panaszos fogva tartásának időtartamát önmagában is aránytalannak és ezért jogsértőnek tartja. Ezen felül pedig a Testület – az étkeztetés késedelme miatt – megállapította a panaszos emberi méltóságának, az étkeztetés dokumentálásának elmaradása miatt pedig a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét. A Testület a panaszos panaszjogának sérelmét is megállapította, mivel a rendőrség mulasztása következtében a panaszjog gyakorlása késedelmet szenvedett.

A Testület megjegyzi, hogy a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Alosztály munkatársainak intézkedése (igazoltatás, elfogás és előállítás) jogszerű volt. Jogsértést a Testület kizárólag a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságon törtétekkel összefüggésben állapított meg.

E jogsértések önmagukban is, de együttesen különösen eléri a súlyosság azon fokát, amely szükségessé teszi, hogy a Testület a állásfoglalását az Rtv. 93/A. § (6) bekezdésének alapján megküldje az országos rendőrfőkapitány számára.

Budapest, 2010. október 13.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag